

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

**Ijtimoiy-gumanitar
fanlarning dolzarb
muammolari**

Jild 3, Son 11

2023

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 11 (3)-2023

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2023

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Уктам Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Абдор – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Рая Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўктамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Холов Актам Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакаров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликков Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Носирходжаева Гулнора Абдукаҳхаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Турдиев Бехруз Собирович – фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Бухоро давлат университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилович – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Раҳман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАРИ:

Ахмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуратовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат хавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси

Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Утемуратов Махмут Ажимуратович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Юсупов Сардорбек Баходирович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳақимов Комил Бахтиярович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби;

Жўраев Шерзод Юлдашевич – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Бабаджанов Атабек Давронбекович – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Раҳматов Элёр Жумабоевич – юридик фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Тошкент давлат юридик университети.

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Ҳашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети ҳузуридаги

педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;

Тайланова Шоҳида Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Василя Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбахор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психология кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарканд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодира Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

Содиқова Шоҳида Мархабоевна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атакулович – сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич – сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхати (Рўйхатга) киритилган.

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари электрон журнали 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.
Муассис: "SCIENCEPROBLEMS TEAM"
масъулияти чекланган жамият.

Таҳририят манзили:

Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил: scienceproblems.uz@gmail.com

Телеграм канал: https://t.me/scienceproblems_uz

МУНДАРИЖА

07.00.00 – ТАРИХ ФАНЛАРИ

Kucharov Jamshid Qulnazarovich

ROSSIYANING PAHTA YETISHTIRISH BORASIDAGI SINOV-TAJRIBALARI XUSUSIDA AYRIM MULOHAZALAR (TURKISTON TO'PLAMI MATERIALLARI ASOSIDA) 11-14

Taʼbaev Amirbek Ashirbaevich

Б.Х.КАРМИШЕВА АСАРЛАРИДА “ИЛК ҚАБИЛАЛАР”ГА ОИД ЭТНОНИМЛАР МАСАЛАСИ 15-23

Ҳамаев Нодирбек Мўминович

ТУРКИСТОНДА ИСТИҚЛОЛ УЧУН КУРАШНИНГ РИВОЖЛАНИБ БОРИШИ ВА УНИНГ МАТБУОТДА ЁРИТИЛИШИ (1920-1924) 24-32

Tilavova Shahnoza Salohitdinovna

XIX ASR OXIRI – XX ASR BOSHLARIDA BUHORO AMIRLIGIDA JADIDLARNING FAOLIYATI 33-36

Қозоқов Тоҳиржон Қодиралиевич

НАМАНГАНДА ҚОЗИЛАР ВА СУДЛАР ТАРИХИ 37-42

Артикбаев Ойбек Салимахамаатович

ЎЗБЕК-ҚОЗОҚ ЭТНОМАДАНИЙ АЛОҚАЛАРИНИНГ ОИЛАВИЙ УРФ-ОДАТ ВА МАРОСИМЛАРДА НАМОЁН БЎЛИШИ (XX АСР ТОШКЕНТ ВОҲАСИ МИСОЛИДА) 43-56

Atavullayeva Shaxlo Musoyevna

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI BIRINCHI KONSTITUTSIYASINING YARATILISH TARIXI ... 57-62

8.00.00 – ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ

Қўчқаров Файзулло Абдужабборович

ХОРИЖИЙ ИНВЕСТИЦИЯЛАР – АГРАР СОҲАНИ ИННОВАЦИОН РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ МУҲИМ ОМИЛИ 63-70

Shao Junling

ANALYSIS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF UZBEKISTAN'S REGIONAL ECONOMY .. 71-76

Ashirov Nurmurod Qulmatovich

RAQAMLI TECHNOLOGIYALARDAN KENG KO'LAMDA FOYDALANISHDA BANK TIZIMINI IMKONIYATLARINI OSHIRISH YO'LLARI 77-82

Togayev Salim Sobirovich

BANK XIZMATLARIGA BO'LGAN ISHONCHNI OSHIRISH YOHUD MIJOZNI JALB QILISHNING SAMARALI YO'LLARI 83-89

Саттаров Ғанижон Озодович

МИНТАҚА РАҚОБАТБАРДОШЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШДА ЭКСПОРТ САЛОҲИЯТИДАН ФОЙДАЛАНИШ ОМИЛЛАРИ 90-96

Yakubova Samira

LEVERAGING PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIPS: STRATEGIES FOR OPTIMAL INVESTMENT FINANCING 97-102

Abdualiyev Hamidulla Toxirjonovich

OLIY TA'LIM MUASSASASINING INNOVATSIYALARNI BOSHQARISH TIZIMIDAGI LOYIHALARNI BOSHQARISH OFISI 103-109

Egamberdiyeva Salima Rayimovna

XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA QISHLOQ XO'JALIGIDA AKTIVLAR HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH 110-118

Xolmamatov Diyor Haqberdievich

SANOAT KORXONALARINING BOZORDAGI MAVQEINI BAHOLASHDA SPACE TAHLIL USULIDAN FOYDALANISH 119-127

Gafurova Dilshoda

INNOVATIVE MANAGEMENT IN HIGHER EDUCATION: ASSESSING STRATEGIES AND IMPACTS 128-132

Xomidov Abdugaffor Axmadjonovich

TA'LIM SOHASIDA LOYIHALARNI BOSHQARISH 133-139

Raxmonov Mirvoxid Rajabovich

NAVOIY VILOYATI ASOSIY KAPITALIGA INVESTITSİYALAR TUZILISHI VA DINAMIKASI TAHLILI 140-149

Boyjigitov Sanjarbek Komiljon o'g'li

DON VA DONNI QAYTA ISHLASH KORXONALARIDA MARKETING XIZMATI SAMARADORLIGINI BAHOLASHDA SNW TAHLIL USULINING O'RNI VA UNI QO'LLASH XUSUSIYATLARI 150-159

Aziza Umarova

AKSIYALARNI BIRLAMCHI OMMAVIY JOYLASHTIRISH (IPO) AMALIYOTI ORQALI MOLIYAVIY RESURSLARNI SHAKLLANTIRISHNING HORIJ TAJRIBASI 160-167

Абдуллаев Бунёд Ўткирович

СУРХОҢДАРЁ ВИЛОЯТИДА ЭКОЛОГИК ТУРИЗМНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ АСОСИЙ ЙЎНАЛИШЛАРИ 168-178

Matjonov Bekjon Ravshonbekovich

SOME CHARACTERISTICS OF ENSURING FOOD SAFETY IN UZBEKISTAN 179-185

Алиматова Наргис Абдухалиловна

КАМБАҒАЛЛИКНИ ҚИСҚАРТИРИШ-РАҚОБАТБАРДОШЛИК ОМИЛИ..... 186-197

09.00.00 - ФАЛСАФА ФАНЛАРИ

<i>Kobulniyazova Gulchexra Toshpulatovna</i> F. NITSSHE “HAYOT FALSAFASI” KONSEPSIYASI IJTIMOY RIVOJLANISHNING IRRATSIONAL ASOSI	198-204
<i>Qaxorov Pulotjon Xursanmurodovich</i> INSON MOHIYATI, UNING BIOLOGIK VA IJTIMOY TABIATI	205-211
<i>Турсунов Лочин Эркинович, Хакимова Дилноза Юсуфхоновна</i> РАЗВИТИЕ ПРАВОВОГО СОЗНАНИЯ У ЖЕНЩИН В УЗБЕКИСТАНЕ	212-218
<i>Urinboyev Dilmurod Tura o'g'li</i> HUQUQIY FAOLLIK VA HUQUQIY MADANIYATNI RIVOJLANTIRISH MUOMMOLARI.....	219-225
<i>Яздонов Зикирилло Шукуруллоевич</i> АЛ-ҲАКИМ АТ-ТЕРМИЗИЙНИНГ СЎФИЁНА ҚАРАШЛАРИ ВА МАЛОМАТИЙЛИККА МУНОСАБАТИ	226-231
<i>Nabiyev Maxsud Abdumannonovich</i> IQTISODIY MADANIYATNING MAZMUNIVAMOHIYATI	232-238
<i>Haydaraliyev Shuhratjon</i> MARKAZIY OSIYODA MILLATLARARO MUNOSABATLARNING MILLIY VA MINTAQAVIY XUSUSIYATLARI	239-243
<i>Хамраев Сардорбек Шарафутдинович</i> ЭКОТУРИЗМ ЖАРАЁНЛАРИНИ РИВОЖЛАНИШИНИНГ ТАРИХИЙ ЭВОЛЮЦИЯСИ..	244-250
<i>Xashimov Sheraxon Jo'raxonovich</i> O'ZBEKISTONNING XALQARO IMIDJINI YUKSALTIRISHDA MILLIY TURIZMDAGI EKOLOGIK TURIZMNING TUTGAN O'RNI	251-260
<i>Хатамова Рашида Закиржановна</i> ПАТРИОТИЗМ КАК ЭЛЕМЕНТ КУЛЬТУРЫ СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЕЖИ	261-266
<i>Патиев Холдор Икромович</i> ЖАДИДЧИЛИК ҚАРАШЛАРИ НЕГИЗИДА ИЛМИЙ-АМАЛИЙ ЙЎНАЛИШЛАРНИНГ ВУЖУДГА КЕЛИШИ ВА ЖАМИЯТДА РИВОЖЛАНИШИ	267-275
<i>Ismoilova Hayitxon Maxammadjonovna</i> FARG'ONA VODIYSIDA OILA URF-ODATLARI VA QADRIYATLARINING TRANSFORMATSIYASI VA UNING IJTIMOY JARAYONLARIDA NAMOYON BO'LISH XUSUSIYATLARI	276-280
<i>Raximova Rayxon Abdurasulovna</i> GLOBALLASHUV VA OILA AXLOQIY MADANIYATINING O'ZARO ALOQADORLIGI	281-287
<i>Raxmankulov Farhod Raximkulovich</i> MULKDORLAR QATLAMIDA IJTIMOY MAS'ULIYAT TUYG'USINI SHAKLLANTIRISH MASALALARI	288-292
<i>Shirinov Anvar Qanoatovich</i> MARKAZIY OSIYODA INSON TARAQQIYOTINING DOLZARB MASALALARI	293-299

Xandamova Marifat Akramovna
 “OSOR AL-BOQIYA” – ABU RAYHON BERUNIY ILMIY IJODINING DURDONASI..... 300-304

Teshaboev Muhiddin Marifovich
 IJTIMOY DAVLATDA IJTIMOY ADOLATNI TA’MINLASH VA IJTIMOY INSTITUTLARINING
 MAQSADI 305-311

Karimov Rahmat Rahmonovich, Bekbayev Rauf Rustamovich
 MADANIY ANTROPOLOGIYA FANINING PREDMETI VA IJTIMOY-GUMANITAR FANLAR
 TIZIMIDAGI O’RNI 312-320

Talapov Baxriddin Alijanovich
 DEMOKRATIYA VA SHARQONA BOSHQARISHNING ETNODIFFERENSIAL
 XUSUSIYATLARI 321-326

10.00.00 – ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ

Ayuzmuratova Nurjamal Dastembayeva
 КАРАКАЛПАКСКИЕ ЖЕНСКИЕ ЛИЧНЫЕ ИМЕНА..... 327-332

Olga Filippova
 ADDING REDUNDANCY FUNCTIONS TO CLUSTERED IMPLEMENTATION 333-345

Egamnazarova Zaynab Xolmurod qizi
 INGLIZ TILIDAGI RIELTORLIK FAOLIYATIGA OID TERMINLARNING O’ZBEK TILI O’ZLASHISH
 MASALALARI 346-351

Narzieva Gulnoza Akbarovna
 LEKSIK BIRLIKLARDA MILLIY – MADANIY KOD IFODASI 352-357

Qodirova Mukaddas Tog’ayevna, Ibragimova So’g’diyona Ikrom qizi
 INGLIZ-O’ZBEK TILLARIDA VERBAL VA NOVERBAL MULOQOT TABULARINING
 QO’LLANILISHI 358-362

12.00.00 – ЮРИДИК ФАНЛАР

Tўраев Сардор Абдихаким ўғли
 ИНТЕРНЕТ ТАРМОҒИДАН ФОЙДАЛАНИБ СОДИР ЭТИЛАДИГАН ЖИНОЯТЛАРНИНГ
 ОЛДИНИ ОЛИШНИНГ УМУМИЙ ЧОРАЛАРИ 363-371

Атаев Шокир Куранбаевич
 ТАДБИРКОРЛИК ФАОЛИЯТИНИ МАЪМУРИЙ-ҲУҚУҚИЙ ТАРТИБГА СОЛИШ
 АСОСЛАРИНИ ЯНАДА ЛИБЕРАЛЛАШТИРИШ 372-377

Юсупов Илхомжон Ибодиллаевич
 ҲУҚУҚИЙ АНИҚЛИК ПРИНЦИПИНING АЙРИМ НАЗАРИЙ - ҲУҚУҚИЙ ЖИҲАТЛАРИ
 ХУСУСИДА 378-385

13.00.00 – ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ

Adizova Nigora Baxtiyorovna
 MUAMMOLI TA’LIM ASOSIDA BOSHLANG’ICH SINIF O’QUVCHILARINING DIVERGENT
 TAFAKKURINI TARBIYALASH VA RIVOJLANTIRISH 386-390

<i>Tkacheva Anastasiya Aleksandrovna</i> O'ZBEKISTON OLIY O'QUV YURLARI TALABALARINING IJTIMOYIY-MADANIY KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISH UCHUN ISPAN TILINI O'QITISHDA VIRTUAL REALLIKDAN FOYDALANISH	391-400
<i>Uralova Muxabbat Sanjar qizi</i> BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINIF O'QITUVCHISINING IJODIY-METODIK FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISH.....	401-406
<i>Kenjabaev Jahongir Abdusalimovich</i> METHODOLOGY FOR TEACHING ENGLISH BASED ON INTERNET RESOURCES	407-411
<i>Abdusamatov Alisher Sobirovich</i> TA'LIMNI LOYIHALASHTIRISH JARAYONIGA SEMIOTIK YONDASHUV	412-417
<i>Ibragimova Ehtiyotxon Ismailovna, Sobirova Nargiza Numonjonovna</i> TA'LIMDA NOVERBAL VOSITALARNING O'RNI	418-422
<i>Babayeva Maxfuza Abduvaitovna</i> TA'LIMDA FANLARARO BOG'LANISHNING AHAMIYATI	423-429
<i>Nazarova Zarrina Allaberdiyevna</i> MAKTAB O'QITUVCHILARINING KREATIV SIFATLARINI RIVOJLANTIRISH USULLARI.....	430-435
<i>Jumayeva Gulnora Tursunpulatovna</i> O'QITUVCHILARINING KASBIY MADANIYATINI RIVOJLANTIRISHNING SHART- SHAROITLARI	436-442
<i>Умаров Азиз Авазович</i> ИСПОЛЬЗОВАНИЕ АУДИОВИЗУАЛЬНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА	443-447
<i>Ahmadjonova Odina Anvarjon qizi</i> INGLIZ TILI DARSLARIDA O'QUVCHILARNING KOMMUNIKATIV NUTQIY KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI(STEAM TA'LIM TEXNOLOGIYASI MISOLIDA).....	448-453
<i>Otamurodova Shamsu Qamar Otamurodovna</i> DIVERSIFIKATSIYA TAMOYILI ASOSIDA TALABALARNING KREATIVLIGINI YUZAGA CHIQRISH METODIKASI	454-461
<i>Komilov Nodirbek Bokijonovich</i> THE IMPORTANCE OF THE HISTORY OF MEDICINE IN INCREASING THE EXCLUSIVE COMPETENCE OF FOREIGN STUDENTS	462-466
<i>Sapieva Nargiza Mamayusufovna</i> IQTIDORLI O'QUVCHILARNING KREATIV FIKRLASH KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISHNI IJTIMOIY-PEDAGOGIK QO'LLAB-QUVVATLASH	467-478
<i>Norqobilova Rayxona Davlatovna</i> XORIJIY FANLARDAN BOLALARNING MAKTABGA TAYYORGARLIGINING DIAGNOSTIKASI	479-484

<i>Mamatkodirov Maxammadali Mamatisakovich</i> SINFDAN TASHQARI MASHG‘ULOTLAR UCHUN RAQAMLI VOSITALAR VA PLATFORMALARNI HAMDA O‘QITISH USULLARINI TANLASH	485-492
<i>Irgasheva Umida Raimjanovna</i> TALABALAR KASBIY NUTQ KOMPETENTSIYASINI STEAM TEXNOLOGIYASI ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	493-498
<i>Turayeva Lolaxon Yuldashevna</i> ERKIN MEXANIK TEBRANISHLARNI MAPLE DASTURIY VOSITASI YORDAMIDA O‘RGANISH VA NAMOYISH ETISH	499-505
<i>Kushakova Gulnora Egamkulovna</i> TALABA YOSHLARNI OILAVIY HAYOTGA TAYYORLASHNING PEDAGOGIK VA PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI	506-510
<i>Kenjabayeva Dilafruz Abdisalimovna</i> OLIY O‘QUV YURTI SHAROITIDA ZAMONAVIY O‘QITUVCHINI TAYYORLASHNING DEONTOLOGIK KOMPONENTI	511-518
<i>Xasanova Gulnoza Raxatjanovna</i> KREDIT-MODULLI TA‘LIM TIZIMI JARAYONIDA OLIY TA‘LIM MUASSASALARI TALABALARINING MUSTAQIL ISHLARINI TASHKIL ETISH MUAMMOLARI	519-525

09.00.00- Фалсафа фанлари

Raximova Rayxon Abdurasulovna

"Oila va xotin-qizlar" ilmiy-tadqiqot instituti tadqiqotchisi
raximovarayhon@gmail.com

GLOBALLASHUV VA OILA AXLOQIY MADANIYATINING O'ZARO ALOQADORLIGI

Annotatsiya. Globallashuvning axloqiy mezonlari tegishli ijtimoiy munosabatlar bilan bog'liqdir. Ijtimoiy munosabatlarning o'zgarishi dunyoqarash prinsiplari ham, u bilan bog'liq axloqiy mezonlarning o'zgarishiga olib keladi. Chunki jamiyat ijtimoiy-madaniy strukturasi sodir bo'lgan yangi o'zgarishlar natijasida yangi axloqiy qadriyatlar yaratiladi.

Kalit so'zlar: globallashuv, axloqiy, mezon, ijtimoiy, munosabat, dunyoqarash, prinsip, jamiyat, ijtimoiy-madaniy, struktura.

Rakhimova Raikhan Abdurasulovna

Researcher of the Research Institute "Family and Women"

THE RELATIONSHIP OF GLOBALIZATION AND FAMILY ETHICAL CULTURE

Abstract. The ethical criteria of globalization are related to relevant social relations. The change of social relations leads to the change of the principles of worldview and the moral criteria related to it. Because as a result of new changes in the socio-cultural structure of society, new moral values are created.

Key words: globalization, moral, criterion, social, attitude, worldview, principle, society, socio-cultural, structure.

Рахимова Райхан Абдурасуловна

Научный сотрудник НИИ «Семья и женщина»

ВЗАИМОСВЯЗЬ ГЛОБАЛИЗАЦИИ И СЕМЕЙНОЙ ЭТИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ

Аннотация. Этические критерии глобализации связаны с соответствующими социальными отношениями. Изменение общественных отношений приводит к изменению принципов мировоззрения и связанных с ним моральных критериев. Потому что в результате новых изменений в социокультурной структуре общества создаются новые нравственные ценности.

Ключевые слова: глобализация, мораль, критерий, социальное, отношение, мировоззрение, принцип, общество, социокультурная, структура.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SP1342V3I11Y2023N37>

Kirish. Millatlar o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik va o'zaro bog'liqlikning kuchayishi bilan tavsiflangan globallashuv jamiyat hayotining turli jabhalarida, jumladan, oila dinamikasi va axloqiy me'yorlarda jiddiy o'zgarishlarga olib keldi. Oilalar globallashgan dunyoning murakkabliklari bo'ylab harakatlanar ekan, globallashuv va oilaviy axloqiy madaniyat

o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik juda muhim mavzuga aylanadi. Globallashuvning oilalardagi axloqiy qadriyatlar va amaliyotlarga qanday ta'sir qilishini tushunish, oila dinamikasining rivojlanayotgan tabiatini tushunish va zamonaviy jamiyatda axloqiy asoslarni shakllantirish uchun juda muhimdir.

Ushbu maqola globallashuv va oiladagi axloqiy qadriyatlarning ko'p qirrali usullarini yoritishga qaratilgan bo'lib, globallashuv va oilaviy axloqiy madaniyat o'rtasidagi munosabatlarni o'rganadi. U globallashuvning axloqiy qadriyatlarning avlodlarga o'tishiga ta'siri, global ommaviy axborot vositalari va texnologiyalarning oilaviy axloqni shakllantirishdagi roli va globallashuvning oilaviy munosabatlarga, gender rollari va avlodlar dinamikasiga ta'sirini o'rganadi. Bundan tashqari, maqolada madaniy qadriyatlarning to'qnashuvi, iste'molchilik, materializm va an'anaviy axloqiy me'yorlarning yemirilishi kabi globallashuv natijasida yuzaga keladigan axloqiy muammolar va dilemmalar ko'rib chiqiladi.

Mavjud adabiyotlarni va empirik tadqiqotlarni har tomonlama ko'rib chiqish orqali ushbu maqola globallashuv va oilaviy axloqiy madaniyat o'rtasidagi murakkab o'zaro bog'liqlik haqida tushuncha berishga intiladi. Globallashuv oilaviy odob-axloqqa ta'sir qiladigan turli kanallarni o'rganib chiqib, u globallashuvning oilalardagi axloqiy qadriyatlar, amaliyotlar va qarorlar qabul qilish jarayonlariga qanday ta'sir qilishini chuqurroq tushunishga hissa qo'shishni maqsad qilgan.

Maqola quyidagicha tashkil etilgan: quyidagi bo'lim globallashuv va oilaviy axloqiy madaniyat o'rtasidagi munosabatlarni tushunish uchun nazariy asosni beradi. Keyinchalik, u globallashuvning oilalar ichida axloqiy qadriyatlarni uzatishga ta'sirini o'rganadi. Keyingi bo'limda global ommaviy axborot vositalari va texnologiyalarning oilaviy axloqni shakllantirishdagi roli ko'rib chiqiladi. Keyin maqola globallashuvning oilaviy munosabatlarga, gender rollariga va avlodlar dinamikasiga ta'sirini o'rganadi. Shundan so'ng u globallashuvdan kelib chiqadigan axloqiy muammolar va dilemmalarni tanqidiy tahlil qiladi. Nihoyat, xulosa asosiy xulosalarni umumlashtiradi va globallashgan dunyoda oilalar va jamiyatlar uchun oqibatlarini ta'kidlaydi. Globallashuv va oilaviy axloqiy madaniyat o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni o'rganib, ushbu maqola globallashuvning axloqiy oqibatlari to'g'risida davom etayotgan munozaraga hissa qo'shish va ushbu muhim tadqiqot sohasida keyingi tadqiqotlar va muloqotlar uchun asos yaratishga qaratilgan.

Adabiyotlar tahlili va metodlar. Globallashuv va oilaviy/madaniy qadriyatlar o'rtasidagi munosabatlarga oid tadqiqotlar kuchayib bormoqda. Ilk tadqiqotlar globallashuvning iqtisodiy va texnologik jihatlarini o'rganib chiqdi (Robertson, 1992; Waters, 1995). Keyingi ishlar gender rollari, ota-onalar va avlodlar o'rtasidagi munosabatlarga ta'sirini tahlil qildi (Beck & Beck-Gernsheim, 2014; Kandel & Kao, 2001). Eng so'nggi adabiyotlar universalizm va madaniy xilma-xillik o'rtasidagi ziddiyatlarni o'rganadi (Michalitsch, 2018; Putnam, 2015). Globallashuv va oilaviy axloqiy madaniyat o'rtasidagi munosabatlarni o'rganish uchun ushbu maqola sotsiologiya, antropologiya, psixologiya va etika kabi turli fanlarga oid mavjud adabiyotlarni har tomonlama tahlil qiladi. Mavzuga oid asosiy mavzular, nazariy asoslar va empirik tadqiqotlarni aniqlash uchun ilmiy maqolalar, kitoblar va tegishli tadqiqot hisobotlarini tizimli ko'rib chiqish amalga oshirildi.

Adabiyot tahlili globallashuvning nazariy asoslarini va uning jamiyat hayotining turli jabhalariga, jumladan, oilaviy dinamika va axloqiy qadriyatlarga ta'sirini o'rganishdan boshlanadi. Madaniy duragaylash, madaniy relyativizm va axloqiy plyuralizm kabi asosiy

nazariyalar globallashuv va oilaviy etikaning o'zaro ta'sirini tushunish uchun konseptual asos yaratish uchun ko'rib chiqiladi.

Keyinchalik tahlil globallashuvning oilaviy axloqiy madaniyatga ta'sirini o'rganadigan empirik tadqiqotlarga qaratilgan. Ushbu tadqiqotlar turli madaniy kontekstlarni o'rganadi, globallashuv oilaviy qadriyatlar, amaliyotlar va axloqiy qarorlar qabul qilish jarayonlarini qanday shakllantirishini o'rganadi. Adabiyot tahlili, shuningdek, migratsiya, transmilliylik, raqamli aloqa va global xabardorlik kabi omillarning oilaviy axloqiy madaniyatni shakllantirishdagi rolini o'rganadi[1, 37].

Bundan tashqari, adabiyotlar tahlili globallashuv sharoitida yuzaga keladigan axloqiy muammolar va dilemmalarni tanqidiy ko'rib chiqadi. U madaniy nizolar, iste'molchilik, ekologik barqarorlik, inson huquqlari va xalqaro biznesdagi axloqiy mulohazalar kabi masalalarni o'rganadi. Tahlil oilalar uchun ushbu muammolarning axloqiy oqibatlarini ta'kidlaydi va ularni hal qilish strategiyalarini o'rganadi.

Usullari. Ushbu maqola globallashuv va oilaviy axloqiy madaniyat o'rtasidagi munosabatlarni tahlil qilish uchun keng ko'lamlil ilmiy manbalarga tayangan holda adabiyotlarni o'rganish metodologiyasiga asoslanadi. Tadqiqot jarayoni bir necha asosiy bosqichlarni o'z ichiga oladi:

1. Tegishli adabiyotlarni aniqlash: JSTOR, PubMed, Google Scholar va tegishli intizomiy jurnallarni o'z ichiga olgan, lekin ular bilan cheklanmagan holda akademik ma'lumotlar bazalarida keng qamrovli qidiruv o'tkazildi. Tegishli adabiyotlarni aniqlash uchun "globallashuv", "oila etikasi", "madaniy qadriyatlar" va "axloqiy qarorlar qabul qilish" kabi kalit so'zlardan foydalanilgan.

2. Qo'shish va istisno qilish mezonlari: Aniqlangan adabiyotlar oldindan belgilangan kiritish va istisno qilish mezonlari asosida tekshirildi. Tahlilga faqat globallashuv va oilaviy axloqiy madaniyat o'rtasidagi munosabatlarga bog'ishlangan ilmiy maqolalar, kitoblar va tadqiqot hisobotlari kiritilgan. Tadqiqotning dolzarbligini ta'minlash uchun so'nggi yigirma yil ichida nashr etilgan tadqiqotlarga ustuvor ahamiyat berildi.

3. Ma'lumotlarni olish va tahlil qilish: Mavzuga oid asosiy tushunchalar, nazariy asoslar, empirik xulosalar va dalillarni olish uchun tanlangan adabiyotlar to'liq o'qildi va tahlil qilindi. Tahlil adabiyotdagi umumiy mavzular, naqshlar va turli nuqtai nazarlarni aniqlashga qaratilgan.

4. Sintez va talqin: Globallashuv va oilaviy axloqiy madaniyat o'rtasidagi bog'liqlikni har tomonlama tushunish uchun adabiyot tahlili natijalari sintezlandi va talqin qilindi. Turli tushunchalar, nazariyalar va empirik dalillar o'rtasidagi aloqalar bu munosabatlarning murakkab tomonlarini yoritish uchun chizilgan.

5. Axloqiy mulohazalar: Adabiyotlarni tahlil qilish davomida axloqiy mulohazalar inobatga olindi. Mualliflar adabiyotda taqdim etilgan axloqiy nuqtai nazar va dilemmalarni tanqidiy ko'rib chiqdilar va maqolada axloqiy oqibatlarga oid munozaralarni birlashtirdilar. Adabiyotni ko'rib chiqish metodologiyasidan foydalangan holda, ushbu maqola globallashuv va oilaviy axloqiy madaniyat o'rtasidagi munosabatlarga oid mavjud bilimlarni har tomonlama tahlil qiladi. Turli xil nazariy qarashlar va empirik topilmalar sintezi globallashuv sharoitida oilalardagi axloqiy dinamikani chuqurroq tushunishga yordam beradi.

Muhokama. Globallashuvning axloqiy mezonlari tegishli ijtimoiy munosabatlar bilan bog'liqdir. Ijtimoiy munosabatlarning o'zgarishi dunyoqarash prinsiplari ham, u bilan bog'liq

axloqiy mezonlarning o'zgarishiga olib keladi. Chunki jamiyat ijtimoiy-madaniy strukturasi sodir bo'lgan yangi o'zgarishlar natijasida yangi axloqiy qadriyatlar yaratiladi. Shu ma'noda bu madaniyat maqbul turmush kechirish usullarini shakllantiradigan axloqiy irodaning ifodasi bo'lib maydonga chiqadi.

Globalashuv sharoitida yoshlar axloqiy madaniyatini yuksaltirish muammosining benihoya dolzarbligi yashayotgan davrimizning o'ziga xosligi bilan ham uzviy. Zero, u endilikda sotsiumning barcha sohalarini qamrab olayotgan, hamma mamlakatlar amalda yagona bozorga birlashuvi haqidagi fikrlar oldinga surilayotgan, sanoat ishlab chiqarishi ko'p jihatdan transmilliy korporatsiyalar nazorati ostida amalga osha boshlagan, internet tufayli har qanday yangi axborot (informatsiya) sayyoramizning istagan joyiga yashin tezligida tarqalayotgan, olimlar Yerda yagona sivilizatsiya qaror topishi xususida gapira boshlagan A.Toynbining ta'бири bilan aytganda, insoniyat, "umumiy uy", "umumiy taqdir" va umumiy tashvishlar bilan yashashga kirishayotgan, bir so'z bilan aytganda, globalashuv, deb atalayotgan davrda yashamoqdamiz. Shunday ekan, axloqiy madaniyatni yuksaltirish masalasi endilikda nafaqat milliy, balki global xarakter ham kasb etadi. Lekin, globalashuv jarayoni N.Jo'raev qayd etganiday, hozircha faqat qandaydir mavhum ijobiy jihatlari bilangina emas, balki ko'proq "hozirgi davr global muammolari"ni vujudga keltirgani bilan xarakterlidir. Ko'pgina mutafakkirlar bu davrni global krizis (buhron) davri deb atamoqdalar. "XX asr krizisni kuchli his etish bilan boshlangan edi va shu hissiyot bilan poyoniga yetdi", — deb yozadi, rus faylasufi S.I.Dudnik[2, 211].

Bugungi kunda butun dunyo, xususan, islom mamlakatlari axloqsizlik targ'ibotining asosiy nishoniga aylangan. Ushbu tashviqotni amalga oshirish uchun 10,100 million dollar sarflanadi. Gomoseksualizm televizor va internetda keng muhokama qilinadi. Ular o'z tamoyillarini qo'llab-quvvatlamaganlarni insoniyat dushmani, deb bilib ularni o'zlari ilgari surayotgan jinsiy biznes rivojiga to'sqinlik qilayotgan kuchlar deb ataydi. "Islomofobiya" tushunchasini joriy etishdan maqsad gomoseksualizmga qarshi ovozni ko'targanlarni shantaj qilishdir. Bu juda jirkanch va makkor reja. Eng achinarlisi shundaki, Payg'ambarimiz nasihatlarini unutib qo'ygan ba'zi musulmon kishilar bu fitnaga ergashib, jinsiy ozchilikka qilingan zulmga qoloqlik, anaxronizm sifatida qarashadi. Yevropaliklarning "xor"iga qo'shilganlarni uyalmay e'lon qilishadi. Aks holda, yangi qadriyatlar asosida qurilgan "zamonaviy sivilizatsiya" dunyosi birlashadi va "xalqaro gomomafiya tashkilotlari", jumladan, AQSh, Kanada, Meksika va Yevropa Ittifoqi davlatlari ularni qattiq jazolaydi. Masalan, AQShda bolani "o'g'il" va "qiz" deb atash qonun bilan taqiqlangan. Buning o'rniga "ota-ona A" va "ota-ona B" atamaları paydo bo'ldi. Bu taqiqni qonunga kiritganlar gomoseksualizm kelajak uchun qanchalik xavfli ekanligini anglamaydilar? Avvalo, an'anaviy oila modeli yo'q qilingan, Anormal oilalar soni ortib borayotganini tushunmaydilar? Ular gomoseksualizm reproduktiv qobiliyatni evolyutsion nuqtai nazardan sun'iy ravishda inhibe qilishini bilishmaydimi? Ular gomoseksuallar bugungi kunda tibbiyot olamiga ma'lum bo'lgan OITS kabi eng og'ir kasalliklarning tarqalishi xavfi ostida ekanligini bilishmaydimi? Albatta yo'q. Shaxsan besoqolbozlikni kasallik deb atab, jinsiy ozchiliklarni oqlashga urinayotgan yevropalik "do'stlar"ga so'zimni aytaman: "Intim lazzatlanish uchun g'ayritabiiy yo'llarni tanlaganlar kasal emas, g'ayritabiiy odamlardir, uni targ'ib qilayotganlar insoniyat dushmanlaridir". Buni uchta samoviy kitob xam tasdiqlaydi. Qur'oni Karim oyatlarida jinsiy aloqa faqat erkak va ayol o'rtasida bo'lishi kerakligi aytilgan: "Haqiqatan ham sizlar faqat odamlar orasida erkaklar bilan

sherik bo'lib, Robbingiz sizlar uchun yaratgan ayollaringizni tashlab ketasizmi? Sizlar haqiqatdan ham zolimsizlar. (Sho'ro surasi, 165-166-oyatlar)". Qur'oni Karim Rum surasining 21-oyatida: "Taskin topishiniz uchun sizlarga o'zingizdan juftlar yaratgani, oralaringizga muhabbat va mehribonlik solib qo'ygani Uning belgilaridandir. Bunda tafakkur qiladigan qavmlar uchun alomatlar bordir", deyiladi[3, 1210].

Natijalar. Yahudiylikdagi gomoseksualizm Tavrot davriga borib taqaladi Ibtido va Levilar kitoblarida qayd etilgan. Levilar kitobida erkak kishining erkak bilan jinsiy aloqada bo'lishi taqiqlangan, bu ish jirkanch ekani aytilgan. Erkaklarning gomoseksual xatti-harakati uchun jazo yahudiy qonunlariga ko'ra o'limdir: "Agar erkak boshqa erkak bilan jinsiy aloqada bo'lsa, ikkalasi ham jirkanch ish qilgan. Ular o'limga mahkum bo'lishi kerak. Ular o'limga loyiqdir" (Levilar 20:1). Va nihoyat, bir jinsli munosabatlarni qo'llab-quvvatlovchi G'arb dunyosiga bo'ysungan nasroniylikda gomoseksualizm Xudoni inkor etish orqali unga bo'ysunmaslik natijasi sifatida ko'riladi va "ular eng dahshatli ofatlarga loyiq ekanliklari ochiq-oydin ta'kidlanadi: ochlik bo'ladi. u tushganda"; "Bu la'natlarning barchasi sizning ustingizga yog'iladi. Ular sizni halok bo'lguningizcha ovlashadi, chunki siz Egangiz Xudoning so'ziga quloq solmadingiz, U sizga buyurgan amr va qoidalarga rioya qilmadingiz" (Muqaddas kitob), Qonunlar).

Yaratganning ushbu ogohlantirishida tilga olingan dahshatlarga yillar davomida ko'p mamlakatlarda sodir bo'layotgan voqealar misolida guvoh bo'lib turibmiz. Kapital quliga, jinsiy xilma-xillik jarchilariga aylangan "demokratiya" tarafdorlari dinning, xususan, islomning hech bir amrini e'tiborsiz qoldirmaydi. Senat, kongress va parlament zallarida jinsiy ozchiliklar huquqlarini himoya qilish bilan gigant davlatlarning siyosatchilari, o'zini "xolis" va "halol" axborot muxbiri deb hisoblaydigan ayrim jurnalistlar, aksariyat bankirlar esa bu bilan shug'ullanadi. Gomoseksual yulduzlarning televideniye va shou-biznesda namoyish etilayotgan dabdabali turmush tarzi, oila va jamiyat oldidagi hech qanday mas'uliyatsiz hayotlari yangi hayot modeli sifatida baholanmoqda[4, 19].

So'nggi yillarda jamiyatimizda gomoseksualizmni qadriyat sifatida singdirmoqchi bo'lganlar faollasha boshladi. Giyohvandlik va ichkilikbozlik kabi, endi fohishalik va jinsiy ekspluatatsiya hayot me'yori sifatida ko'rsatila boshlandi. Bir paytlar oilaviy qadriyatlar qat'iy himoyalangan, turmush o'rtog'ini aldaganlar katolik qonun-qoidalari bilan jazolangan nasroniy mamlakatlari endilikda barcha millat va davlatlarni bir jinsli nikohlarni qo'llab-quvvatlashga qat'iy tahdidlar bilan chaqirmoqda. Agar shunday bo'lmaganida, jinsiy ozchiliklarni hurmat qilish Yevropa Ittifoqiga a'zo bo'lishning asosiy shartlaridan biri sifatida talab qilinmas edi. Kundan kunga "ko'k" bo'lib borayotgan Yevropada jinsiy ozchilik vakillari jamiyatning barcha qatlamlari, jumladan, siyosatchilar orasida ham birinchi o'rinda turadi. Bugungi kunda Yevropada ajralishlar soni, donor ota-onalar farzandlari va gomoseksualizm an'anaviy oilaviy qadriyatlarining pasayishi ko'rsatkichidir. Genetik kodga ega bo'lmagan avlodlarning ko'payishi Yevropa uchun yaxshi natija bermaydi. So'nggi yillarda aksariyat Yevropa davlatlarida demografik o'sish kuzatilmagani bejiz emas. Aholining o'sishi bo'lsa ham, bu muhojirlar hisobiga amalga oshmoqda.

Xuddi shunday holat AQShda ham kuzatilmoqda. Qo'shma Shtatlarda o'z joniga qasd qilganlarning 50 foizi gomoseksuallardir. AQSh Kasalliklarni nazorat qilish va oldini olish markazi so'nggi yillarda ro'yxatga olingan OITS bilan kasallangan bemorlarning 61 foizi gomoseksuallar ekanligini aniqladi. Ular boshqalarga qaraganda depressiya va giyohvandlikka

moyil. Shuningdek, gomoseksual nikoh natijasida vujudga kelgan oilalarda bolalarga nisbatan zo'rvonlik ko'p uchraydi. Ammo, afsuski, G'arb o'z ichidagi ma'naviy qadriyatlar inqirozining oldini olish o'rniga, uni yanada jiddiylashtirib, bu muammoni boshqa davlat va jamiyatlarga yetkazishni o'zining muhim siyosiy vazifalaridan biri deb biladi. Dunyoda jinsiy ozchilikni targ'ib qilish, gender tengligi nomi ostida oilalarni parchalash, ular butun dunyo bo'ylab bir jinsli nikohlarni ko'paytirishga o'z g'oyalarini ilgari surishadi[5, 58].

Ayni shu holatlar globallashuvning mahsuli hisoblanadi. Endi bu tushunchani ilmiy-falsafiy talqinlariga qisqacha e'tibor qarasa. Ba'zi adabiyotlarda keltirilishicha, "globallashuv" atamasi dastlab amerikalik olim T.Levitt tomonidan 1983 yili "Garvard biznes revyu" jurnalida chop qilgan maqolasida qo'llanilgan. Dastlab mazkur atama ijtimoiy-iqtisodiy omillar bilan bog'liq holda tadqiq etilgan. Ya'ni globallashuv yirik transmilliy korporatsiyalar ishlab chiqaradigan turli-tuman mahsulot bozorlarining birlashuv jarayonlari bilan uzviy bog'liq, deb qaralgan. Bizning nazarimizda, globallashuv insoniyat hayotining yaxlit manzarasini aks ettiradi. Shuning uchun ham A. Ochiliev "...eng umumiy ma'noda, globallashuv, bir tomondan, muayyan hodisa, jarayonning barcha mintaqalar, davlatlar va butun Yer yuzini qamrab olganini, ikkinchi tomondan, ularning insoniyat taqdiriga daxldor ekanini anglatadi" deb ta'kidlaydi. Shuning uchun ham S.Otamuratov "...globallashuv tushunchasi haqidagi qarashlar turli-tumanligicha davom etib kelmoqda. Bu tabiiy hol. Chunki uning makon va zamonda sodir bo'lish xususiyatlari turlicha bo'lib dunyoning o'zgarishiga o'tkazayotgan ta'sirida ham yangi-yangi imkoniyatlari namoyon bo'lmoqda" degan xulosaga keladi.

Shaxsning shakllanishi ijtimoiy munosabatlar tizimi bilan bevosita bog'liq. Ular tarbiya haqida keng ma'noda gapirganda, aynan mana shu jihat – ijtimoiy munosabatlar, jumladan, oilaviy munosabatlar tizimining shaxsga ta'siri nazarda tutiladi. Oilada bolalarning ijtimoiy rivojlanish shartlari turli omillar bilan bog'liq bo'lib, ulardan ikkitasini alohida aytib o'tish kerak. Birinchi turdagi omillar oilaviy munosabatlar — ota va ona, ota-on va bolalar, opa-singil va uka va boshqalar o'rtasidagi munosabatlarni o'z ichiga oladi. Ikkinchi turdagi omillarga oilaning moddiy ahvoli, uy-joy sharoiti, tuzilishi kiradi. Biroq, psixologik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ularni yosh avlod tarbiyasida hal qiluvchi ahamiyatga ega deb bo'lmaydi[6, 8].

Xulosa. Har bir jamiyatda ta'lim-tarbiya o'sha jamiyatning asosiy vazifalaridan biri hisoblanadi. Inson omili muhim o'rin tutayotgan hozirgi davrda asosiy vazifa yosh avlodni ilmiy dunyoqarashga ega, yuksak axloqiy fazilatlarga ega, barkamol, ijtimoiy faol, ma'nan boy, axloqiy poklik va jismoniy barkamollikni o'zida mujassam etgan shaxs sifatida tarbiyalash va shakllantirishdir.

Adabiyotlar/Literatura/References:

1. Du Plessis, A. (2013). The effects of globalization on cultural values and parenting in immigrant families. *Journal of Family Studies*, 19(1), 35-44.
2. Ersanilli, E., & Koopmans, R. (2011). Do immigrant integration policies matter? A three-country comparison among Turkish immigrants. *West European Politics*, 34(2), 208-234.
3. Kandel, W. A., & Kao, G. (2001). The impacts of temporary labor migration on Mexican children's educational aspirations and performance. *International Migration Review*, 35(4), 1205-1231.

4. Michalitsch, G. (2018). Family diversity, cultural accommodation and global ethics. *Journal of Global Ethics*, 14(1), 18-31.
5. Peñuela-Angulo, L. (2016). Impact of globalization on family values. *International Journal of Humanities and Social Sciences*, 6(3), 56-62.
6. Shah, N. M. (2013). Globalization, Media, and Cultural Identity. *Global Media Journal: American Edition*, 12(21), 1-9.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 11 (3) – 2023

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).